

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

**R. P. Fr. Ioannis Poncii, Corcagia-Hiberni, Ordinis Ff.
Minorvm, Sacræ Theologiæ Lectoris Ivbilati, Olim in
Collegio Romano S. Isidori Primarij Professoris;
Philosophiæ Ad Mentem Scoti Cvrsvs Integer**

Poncius, Joannes

Lugduni, 1659

6. De potentia susceptiua materiæ.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-95688](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-95688)

Confirmatur: sicut materia potest recipere immediate illud accidens realiter distinctum, similiter posset immediate recipere ipsam formam substantialem, quæ est per se actus eius.

86. *Obiicies primo*: potentia naturalis est una ex speciebus qualitatis, secundum Philosophum: sed materia habet potentiam naturalem ad formam, & mediante illa eam recipit: ergo mediante potentia realiter distincta, quæ sit accidens, eam recipit.

Respondeo distinguendo maiorem: potentia naturalis distincta realiter à se potente, concedo maiorem; indistincta nego: & similiter distincta minori, nego consequentiam.

Obiicies secundo, & simul replicabis contra hanc responsionem: adueniente forma, materia non est amplius in potentia ad illam: ergo potentia materię ad formam distinguitur realiter ab ipsa. Probatur antecedens, quia aliàs materia simul esset in potentia, & in actu.

Confirmatur, quia non habet potentiam naturalem ad formam semel perditam: ergo potentia naturalis materię est separabilis ab ipsa: probatur antecedens quia nullum agens naturale potest eam formam iterum in ea ponere.

87. *Respondeo primo* negando antecedens, nam sicut non perditur potentia causæ efficientis adueniente actu ipsius, verbi gratia potentia intellectiva adueniente intellectione, & calefactiva adueniente calore; ita non debet perdi potentia susceptiva, adueniente suscepta. Ad probationem antecedentis respondeo distinguendo sequelam: in potentia susceptiva aut productiva, & in actu qui recipitur aut producitur concedo, & hoc est necessarium: neque enim potest esse forma suscepta, quin sit potentia suscipiens: in potentia obiectiva, & in actu existentia, nego sequelam: neque enim existeret, & non existeret simul.

Respondeo secundo distinguendo antecedens: non est amplius in potentia ad illam, prout potentia dicit negationem aut carentiam actus seu formæ, concedo; prout dicit entitatem positivam, quæ absente forma includit tale carentiam, nego antecedens, & similiter distinguo probationem: esset in potentia, & in actu, prout potentia dicit negationem aut carentiam actus, nego; hoc enim esset absurdum: prout dicit positivum, cuius coniungitur illa carentia, concedo; sed hoc non est absurdum. Et certe hæc distinctio aduertenda est, quia communiter potentia capitur, prout habet annexam huiusmodi carentiam: non enim solet dici quod Pontifex sit in potentia ut sit Pontifex, sed quod sit actu talis.

88. *Ad confirmationem* respondeo negando antecedens, & distinguendo eius probationem: nullum agens naturale potest eam iterum producere simpliciter, nego, secundum quid, concedo. Itaque res potest habere potentiam naturalem ad accipiendum aliquid, quoties agens naturale habet virtutem simpliciter productivam istius, licet per accidens hic & nunc accideret, quod non posset illud producere. Quod autem agens naturale habeat virtutem simpliciter productivam forme destructæ, patet, quia forma est eiusdem rationis iam & ante, & agens iam habet eandem virtutem, quam ante habuit: ergo sicut ante simpliciter poterat eam producere, ita etiam iam, quantum est ex se, posset eam producere: per accidens autem non potest eam iam producere propter defectum alicuius conditionis requisitæ, nimirum quia Deus non vult cum illo concurrere: de quo alias.

Confirmatur hac solutio, quia secundum aduersarios potentia activa, quam habet ignis ad producendum ignem, est calor, & secundum omnes vel est calor, vel non est quid distinctum realiter ab ipsamet substantia ignis: sed ignis non perdit aliquid realiter sibi identificatum, nec suum calorem, quoties destruitur calor ab ipso productus: ergo destructo illo calore manet, & non perit potentia, quia produxit ipsum ignem, quantumvis per illam potentiam non possit illud denuo producere: ergo similiter posset manere potentia, quia materia recepit formam, destructa illa forma, quantumvis per eam non posset iterum recipere illam formam.

Hæc confirmatio est optima, & ad hominem, & ex ea potest aliter responderi ad confirmationem obiectionis, negando antecedens, & admissio antecedente suæ probationis, negando eius consequentiam, quia tum habet aliquid potentiam naturalem ad aliquid, quando habet potentiam, quæ vel potuit vel potest illud recipere; unde non est necessarium quod illud possit recipere, modo ante recepit illud.

89. *Obiicies tertio*: Causa effectiva mediante aliqua potentia realiter distincta producit suum effectum: ergo causa materialis mediante aliqua potentia realiter distincta producit suum effectum, & consequenter mediante tali potentia recipit

formam: quia per receptionem formæ causat suum effectum.

Respondeo primo negando antecedens, cuius rationem alias videbimus. *Respondeo secundo* negando consequentiam: & ratio est, quia materia cum forma habet facere unum per se, & propterea immediate debet cum ipsa coniungi: causa autem efficiens non habet facere unum per se cum suo effectu, & propterea non debet ex hoc capite immediate cum ipso coniungi.

CONCLUSIO II.

90. *Materia non recipit formam mediante aliqua potentia à se formaliter distincta qua immediatius formam recipere*. Hæc videtur esse communior. Probatur, quia materia ex se sufficiens est ad immediate respiciendam formam, & forma est actus per se ipsius: ergo magis congruum est dicere quod sine tali potentia formam recipiat. *Confirmatur*, quia nulla est ratio, unde colligatur talis potentia: ergo &c.

Dices non esse maiorem rationem quod anima habeat potentiam intellectivam distinctam à se formaliter, quæ immediate recipere intellectionem, quam quod materia habeat potentiam à se formaliter distinctam, quæ recipiat formam.

Respondeo negando antecedens, quia forma est per se actus materię, intellectio vero non est per se actus animæ.

CONCLUSIO III.

91. *Materia habet potentiam à se formaliter distinctam, à qua formaliter dicitur potens recipere formam*. Hæc est communis Scotistarum, & probatur, quia ipsamet non est formaliter potentia, ergo quandoquidem possit recipere formam, habet necessario potentiam à se formaliter distinctam. Consequentia est evidens: probatur antecedens, tum quia omnis potentia formaliter loquendo est alicuius subiecti potentia: sed materia non habet aliquod subiectum nec physicum, nec metaphysicum, cuius sit potentia, ergo non est potentia. Tum etiam quia potentia formaliter est respectus transcendentalis; sed omnis respectus debet esse formaliter saltem distinctus à quocumque re oblatum: ergo potentia materię debet ab ea distinguere formaliter.

CONCLUSIO IV.

92. *Potentia formalis, quæ dicit materia ad formam, non est de eius essentia, sed proprietas eius quarto modo; potentia vero radicalis, quæ dicitur, hoc est radix, à qua pullulat ista potentia formalis, est de eius essentia*. Hæc est etiam communis Scotistarum cum Doct. 2. d. 12. q. 1. 4. d. 11. q. 3. & aliis locis, contra recentiores communiter. Probatur prima pars, quia potentia formalis est respectus transcendentalis: ergo non potest esse de essentia absoluti. Præterea potentia formalis præsupponit aliquid ad quod sequitur, sicut risibilitas: sed illud quod præsupponit non est aliud quam materia prima: ergo præsupponit materiam primam: ergo non est de essentia materię primæ: nihil enim potest esse de essentia rei sibi præsuppositæ.

Probatur secunda pars, quia necessario pullulat ab essentia materię primæ, sicut risibilitas ab homine, & omni animali conuenit, ergo est proprietas eius.

Probatur tertia pars, quia radix proprietatis quarto modo est maxime essentialis rei.

Dices si materia habet potentiam à se formaliter distinctam ad formam, quare non potest illa potentia esse receptiva formæ ut quod sicut intellectus, qui est potentia, quia anima potest intelligere, est productivus, & receptivus intellectiōis ut quod.

Respondeo, præter rationem assignatam conclusionem 2. aliu de etiam id colligi, quia scilicet quidquid potest recipere aut producere ut quod re absolutam, debet esse absolutum; neque respectus potest esse subiectum receptivum aut productivum talis rei. Cum ergo ista potentia, quæ habet materiam, sit respectus, sequitur manifeste quod non possit, ut subiectum, recipere formam: intellectus vero est quid absolutum, & propterea potest producere, & recipere intellectiōem.

Authoritates & rationes, quæ contra hanc conclusionem obici possunt, tantum concludunt materiam dicere essentialiter radicem, à qua provenit potentia formalis susceptiva, & consequenter de essentia eius esse potentiam susceptivam radicalem.

93. *Quæres*, an potentia receptiva materię, quæ habet ad recipiendam formam substantialem quæcumque; distinguatur à potentia sustentativa, quæ habet ad sustentandas illas formas quæ educuntur ex ipsius potentia, & quæ non habet in ordine ad animam rationalem, quæ creatur & non educitur ex ipsius potentia.

Mastrius hic art. 4. respondet affirmativè citans pro se plures auctores. Fundamentum eius est, quod sustentatio, & receptio distinguatur: ergo & potentia receptiva ac sustentativa:

Potentia, & actus quomodo possint, & non possint esse simul.

Materia non recipit formam mediante potentia formaliter distinctam.

Materia habet potentiam formaliter distinctam.

Potentia materię est proprietas eius.

An potentia receptiva materię distinguatur à sustentativa.

tiva: nā distinctio potētiarū arguitur ex distinctione actū. Probat antecēdēs fuisset melius probaret consequentiā, quā secūdu ipsūm principia articulo p̄cedēti nō sequitur, nec vera est eius probatio: in illo. n. articulo ostēdit potētia receptiua materiæ esse eadē formaliter respectu omniū formarū, & negat ex distinctione formarum argui posse distinctionē potētiarū: ergo quamvis distinguatur specie receptio à sustentatione, adhuc non sequitur quod distinguatur formaliter potentia sustentatiua, & receptiua.

Ex disti-
ctioe
actū
nō sequi-
tur distin-
ctio potē-
tiarū.

Confirmatur: Eadē ipsa potētia formaliter, quæ est volitiua, est nolitiua, & potest nolle quādo nō habet volitionē, ac velle quādo nō habet nolitionē, & nolitio & volitio distinguuntur realiter, & specie. Similiter eadē est potētia formaliter, quæ apprehēdit intellectualiter, & iudicat intellectualiter, & discit: ergo similiter potest eadē potentia formaliter recipere, & sustentare, nisi sit aliqua alia ratio p̄ter diuersitatem sustentationis, & receptionis.

94. Itaq; nisi possit in aliquo reperiri potētia sustentatiua, in quo non sit potētia receptiua, aut ē cōtra, existimo nō esse distinctas formaliter has potētias, quia nulla est necessitas distinguēdi illas. Quod si in aliquo possit potētia receptiua reperiri, in quo nō reperitur potentia sustentatiua, aut ē cōtra, tū distinguī debent formaliter p̄pter principia omnia, ex quibus colligitur distinctio formalis inter animalitatē, & rationalitatē. An autē possint hoc modo separari, nō mihi satis cōstat, quia nō occurrit mihi exēplū aliquod vilius rei, quod habet virtutē sustentatiuā suā materialē absq; virtutē receptiua, nec ē cōtra. Verū est q. Verbu diuinū sustentet naturā humanā, & q. nō proprie recipiat illā: sed nō videtur sustentare ipsā materialiter, quia natura humana, cū sit substantia cōpleta, non potest habere dependentiā à causā materiali alia quā intrinseca, qualis nō est Verbu respectu ipsius, habet enim suā propriā materiā creatā, etiā vnitā Verbo. Verum etiā est quod Deus possit sustentare formas substantiales, & accidentales absolutas supplēdo defectum concursus causæ materialis: sed hoc facit efficienter, & non materialiter.

95. Quod si quis velit dicere q. virtus sustentatiua ut sic sit communis vniuerse virtuti sustentatiuæ materiali, & efficienti, quādoquidē certū sit q. aliquid possit habere virtutē sustentatiuā efficiētē, q. nō habet virtutē receptiua formæ substantialis, aut vilius formæ physicæ, ut patet in Deo, potest dicere cōsequēter quod virtus sustentatiua ut sic distinguatur à virtutē receptiua quacūq; & consequēter q. quæcūq; virtus sustentatiua particularis, in qua includitur ratio virtutis sustentatiuæ ut sic, distinguatur formaliter à quacūq; virtutē receptiua. Sed quidquid sit de distinctione formali Scōtistica harū potētiarū, certū est quod ita distinguatur potētia sustentatiua, & receptiua ut possint intelligi sub vna ratione, quin intelligatur sub alia: sic. n. intelligimus materiā recipere formas substantiales aliquas, dubitādo adhuc an habeat virtutē sustentatiuā respectu earū; vnde ponimus quæstionē particulare de hac re, quādo examinamus, an & quānam formæ substantiales educantur ē potētia materiæ, ac sustentantur ab ipsa.

Quæres secundo an potētia receptiua formæ substantialis & accidentalis distinguatur formaliter. *Respondēdo* quod sic, quia potest reperiri in aliquo potentia receptiua formæ accidentalis, in quo nō reperitur potentia receptiua formæ substantialis: potest. n. Angelus recipere formas accidentales, & nō substantiales. Similiter totū cōpositū substantiale potest recipere formas accidentales, & non potest recipere formas substantiales, cū sit cōpletū, ut suppono: vniuersaliter autē huiusmodi separabilitas arguit distinctionē formalem in principiis Scōti, ut patet ex dicēdis in disputatione de distinctione formali in Metaphysica.

QVÆSTIO VII.

De appetitu materiæ primæ ad formas substantiales.

96. **A**ppetitus duplex est, elicited & innatus; elicited, quicquid nomine vocatur intencionalis, est actus à potentia appetitiua productus, quo in aliquod cognitū fertur, illud desiderādo vel quomodocūq; volēdo; *Innatus* est naturalis inclinatio cuiuscūq; rei ad suā perfectionem, indita à natura cuiuslibet rei, & sic ignis appetit esse

fursū. Distinguntur autē hi duo appetitus, q. elicited sit actus distinctus realiter, productus à re per ipsū appetēte, & quod præsupponat cognitionē, appetitus vero innatus, neq; producat realiter à re appetēte per ipsūm, neq; cognitionē necessario exigit. Dico necessario, quia per accidēs posset res appetēs aliquid appetitu innato illud cognoscere: Angelus. n. potest cognoscere cognitionē lapidis, quā tamē appetit appetitu innato; sed hoc est per accidēs ad appetitū, quia quātumuis illā nō cognosceret, eam appetēret, imo nunquam sit, ut præexigat appetitus innatus cognitionem, quia est proprietas rei, proprietas autem non præexigit operationem aliquam.

Porro appetitus innatus, quatenus cōparatur ad formam, quam respicit, dum abest illa forma, vocatur appetitus desiderij; dum autē comparatur ad formam illam dum actu coniungitur cum re appetente, vocatur appetitus complacentiæ; vnde dici potest & solet de re appetente aliam rem appetitu innato, quod desideret illam, quamdiu abest, & quod complaceat sibi quamdiu adest.

97. Itaq; nō quæritur in hac quæstione, an materia habeat appetitū elicitedū circa formā, quia est extra cōtrouersia quod nō, quādoquidē nō habeat vim cognitiuā, sed an habeat appetitū innatū, seu naturalē inclinationē ad formas omnes substantiales, quas potest habere. Circa quod aliqui sentiūt materiā appetere omnes formas, sub ratione tamē formæ, ut sic, in qua omnes conueniūt, non tamē sub ratione particulari cuiuscūq; formæ. Alij dicūt, quod dicat appetitum ad omnes formas, quas habet, & quas potest habere naturaliter, nō vero ad formas, quas habuit, quia illas nequit naturaliter habere. Alij dicunt materiā appetere omnes omnino formas, sed nō eodē tamē appetitu formaliter, sed tot appetitibus diuersis, quot sūt formæ diuersæ. Alij volūt, quod eodē appetitu realiter & formaliter recipiat omnes formas, quas recipit. Facile cōtrouersia erit maxima ex parte de nomine; quid probabilius appareat, sequētib; cōclusionib; aperietur.

CONCLUSIO I.

98. *Materia prima appetit omnē formā substantiāle, quā potest ipsi inherere, tū presēti quā absēti; tū habita ac destructa, quā nō habita ac nō destructa, & hoc nō solū secundū rationē formæ ut sic, sed etiā secundū rationē particulare cuiuscūq; formæ ex illis.* Hec est cōmuniō cū Scoto 1. d. 1. q. 1. ac suis, excepto Shgema qui negat appeti formas secūdu rationes particulares, hic digressione 5. q. 6. Scorum sequūtur *Auersa* q. 20. sect. 21. *Ruinus* hic q. 7. *Amicus* ibidem cōtra plures alios, quos sequitur *Arriaga* disp. 2. phys. sect. 4.

*Probat*ur, quia appetitus innatus materiæ respectu formæ est idēficatus materiæ, cū nō sit actus elicited ab illa, nec qualitas vlla ipsi superaddita, & cōsistit proprie in perfectibilitate ipsius respectu formæ, quæ perfectibilitas non est aliud quā vniuersitas ipsius cum forma sic, ut faciat cum forma vnū per se, sed potest facere vnū per se cum quacūq; forma substantiali, quæ potest ipsi inherere, siue præsens sit, siue absēs, siue destructa, siue nō destructa; & non solū potest facere vnū per se cū illis secūdu rationē formæ, sed etiā secūdu rationē particularem, aliās non resultaret ex materia, & forma vlla particulari cōpositū aliquod particulare: sed omnia cōposita, quæ resultarent ex materia, & forma quacūq; essent eiūdem rationis, quod est absurdum: ergo vera est conclusio vniuersaliter, prout iacet secundum omnem partem.

99. *Confirmatur:* ideo appetit formam absentem, quia potest cum ipsa facere vnū per se: sed cum præsenti potest hoc facere, & cum destructa etiam, quantum est ex se, si v. g. iterum coniungeretur cum ipsa: ergo appetit etiam præsentes, & destructas formas.

Confirmatur secundo: ideo appetit formam secundum rationem formæ ut sic, quia potest cum illa facere vnū per se secundū illam rationem, nimirum cōpositum ut sic: sed potest facere cū forma secundum rationem particularem formæ cōpositum tale determinatum: ergo appetit formam particularem secundum rationem particularem. Quæ ratio probat quod non solum appetat formas secundum rationes particulares específicas, sed etiam secundū rationes particulares singulares: nā cum forma

Quid ap-
petitus
elicited,
& quid
innatus.

Sensus
quæstio-
nis.

Diuerſi
modi di-
cendi.

Materia
appetit
omnem
formam.